

TAKÁCS GÉZA ÁRON

Hová verjem fel a sátramat?

Beszámoló a kerecsendi dramatikus táborról

Nem tudom, hogy végig tudom-e csinálni. Ülök a parókia udvarán, a délutáni játékokat átpasszoltam az önkéntestársaimnak, úgy teszek, mintha agyalnék. Nálam van a füzetem, a tollam, írók is valamit, valami jelenetötletet. De tudom, hogy felesleges. Pihenek, pihenőt tartok. Nem pihenek. Erőt gyűjtök. Erre a táborra nem lehet előre felkészülni, felesleges, mert mindig minden másképp lesz. És ez nekem új.

ISMERKEDÉS

A tábor előtti héten Zolival lementünk Kerecsendre megismerkedni a gyerekekkel. A színészcsoporttal. Mert mi így neveztük őket, ők magukat *színészeknek*, a többi gyerekek őket, némi megvetésbe csomagolt irigységgel „a színészeknek”. Én vagyok a csoportvezető, illetve azt gondolom magamról. Később ez a furcsa magabiztosság – annyi más, eddig ismert tulajdonságommal együtt – szépen lebomlott. Valami elemi szintre.

Az úton beszélgetünk Zolival, profi önkéntesnek tűnik, fiatalkorúak börtönében dolgozott, pszichodráma csoportot vezet. Elkezdek összemenni kicsire a szí-

elkezdek összemenni kicsire a színészdiplomámmal együtt

nészdiplomámmal együtt. Megérkezünk, kapunk ebédet E. Román Katától, aki a nyári kerecsendi cigány diáktábor mindenese immár 26 éve. Kata három életet él egyben. A fővárosban a Katolikus Rádiónál irodalmi szerkesztő, Kerecsenden a falu őrangyala, édesanya 5 gyermekkel, most már rövidesen kétszeres nagymama is. Én csak a nyári táborba jövök, de nekem nagyon úgy tűnik, hogy ők egész évben itt vannak, helyt állnak, ha kell, táboroztatnak, ha kell, segítenek, ha kell, mentenek. Gyerekeket, felnőtteket egyaránt.

Ebéd után lemegyünk a találkozóhelyre, a főtérré, jönnek a gyerekek,

zajlik az élet. Többen késve érkeznek, ráérősen még belépnek a boltba, dohányboltba: üdítő, csipsz, kóla, nyalóka, pálcás jégkrém, zizi, keksz. Örülnek egymásnak, megérkezik egy kisbaba, körbeadják, dédelgetik, szeretgetik, és közben hangosan, vidáman élnek. Néznek rám nagy szemekkel, vajon mit akarhat ez a pesti, atlétatrikós, szakállas „különítmény”. Érzem, láttak már ilyet, és nincsenek túlságosan elragadtatva a látványtól.

A helyi „téesztanácskozóba” megyünk. Tetszik a név, a hely, a hangulat. Körbe

ültetem őket, a csipszet, kólát lerakatom velük. Beszélek nekik, nagyon messziről kezdem, hogy ez csak játék, nem kell félni, ez nagyon szuper lesz. Aztán kérdezek tőlük. Mi volt, ami legjobb, és ami legrosszabb történt veled mostanában, a közelmúltban. Hallgatnak. Aztán nevetnek, kinevetik a helyzetet, magukat, egymást, engem. Zoli segít, érzékenyít, kérdez. Az első kudarc forrósága önt el. Pedig otthon kitaláltam, hogy ezzel majd megnyílnak. Sebaj. Nem vagyok pedagógus. Nem értek hozzá.

Aztán próbálkozom bizalomjátékokkal, de becsukott szemmel fálnak vezetik egymást, leállítom, azt érzem, ez veszélyes. Mondom a következő játékot, ja, azt már játszották, ezerszer, unalmas; mondom a következőt, azt is. Elkezdünk improvizálni. Nehezen indul, a megszólított pár csak hosszas unszolásra mozdul. Mondok nekik egy szituációt, de zavartan állnak, feszengve, nevetgélve szenvednek. Beállok én is, valami megmozdul bennük.

Nyers, éles helyzeteket választok: veszedés, iskolai problémák, szülői fenytés,

kinevetik a helyzetet,
magukat, egymást, engem

Mintha azt kérdeznék,
vajon jössz-e még?

drog, pia. Jókat játszunk, vannak nagyon aktívak, van, aki mindig föl akar menni a színpadra szerepelni, de amikor fönnon van, csak hallgat. Szünetben a nagyobbak cigiznek, a kisebbek rág-

csálnak, összezárnak, nem lehet beülni közéjük, hangosan szólnak a Dorina-slágerre.¹ Egyedül dohányszom.

Jön Kata, a kicsikkel azt játszuk, hogy egy termékkatalógusból hármat választhatnak, bármit, amit szeretnek. Én sajtokat, finom sonkákat választok, ők édességet és számukra ismeretlen termékeket. Mint egy étteremben. Soha nem kell fizetni, kérhetsz bármit. Érdekes.

Visszamegyünk nagy nehezen, valaki kiszökött a boltba, egy gyerek utánamegy, azután újabb is indulna, na, te már ne menj. Elfáradtam, Zoli folytatja, játszunk még három játékot, aztán lassan hat óra lesz, haza kell menniük. Csoportba verődve mennek haza, hátratekintgetnek. Mintha azt kérdeznék, vajon jössz-e még?

Elindulunk Pestre, Zolival megegyezünk, hogy jó ez a felállás, jól kiegészítjük egymást.

Otthon majdnem rettegve gondolkodom a jövő heti táborra. Kata föl hív, hogy nagyon jó volt a visszhangja, a gyerekek imádták, mindenki a színészcsoporthoz akar jönni.

Én már nem annyira. Keményen meg kell harcolni minden egyes jó pillanatért. Keveset adnak vissza, vagy megtartják maguknak. Mintha meggondolnák kétszer is, jár-e valami vissza.

¹ Dorina a Dikh Tv – Online Gipsy Tv felfedezettje, 2017-es első „mulató” klipje 7 milliós nézettségig jutott.

A KEZDET

Megérkezünk Kerecsendre a nulladik napon. Hova verjem fel a sátramat? Nyilván nem a napra, és sokéves sátorozós tapasztalatom mondatja velem, hogy minél meszebbre mindenkitől. Sok az önkéntes fiatal, hangosak, felszabadultak, öregnek érzem magam köztük. Egyből körém gyűlnek, pedig erre van most a legkevesebb szükségem. Túl a harmincon lassabban megy már az akklimatizálódás. Harmincegynehány fiatal, köztük újak, akik először jöttek, négy gimnazista is, akik az ötven óra kötelező közösségi szolgálati idejüket töltik itt. Ez tetszik.

És a régiek, akik több táboron túl vannak már, köztük Ági és Judit, Kata lányai. Szüleink egy körbe tartoztak valaha, ritkábban még most is. Azt hiszem, lázadó értelmiségi voltuk alapján. A lányokkal feltétel nélkül kedveljük egymást, valami biztos, láthatatlan, rokon értékrend szerint.

A sátor kész. Ebéd. Vagy játék? (Nem emlékszem, már egy hónapja történt.) Ismerkedős játékok, névtanulás, ki mit szeret, honnan jött, mi a szuperképessége. Még egy kicsit feszengek. Sokan vagyunk. Mi lesz holnap? Kiscsoportban megbeszélések. A csapatommal félrevonulunk, átveszem a szót, beszélek, mire figyeljünk, kezd furcsa lenni ez a szerep. Dicsérni, dicsérni, dicsérni őket, mondja Kata. Fölösleges harcolni velük, csak szépen, finoman, gondolom én. Haver vagy, de nem vagy barát, bizalmas vagy, de nem bizalmaskodsz. Egy novellából adaptált darabra készülünk, én írtam egy rövid tervet, díszletre, jelmezre, zenére. Mert a táborban négy csoport lesz. Zenészek, színészek, kézművesek (ahogy a gyerekek értették: „kőművesek”), zsong-

lőrök és még egy kis csoport a három év alatti gyerekeknek. Talán túl nagy rajtam a felelősség, főleg új emberként.

Annával körbejárjuk a három faluvégi utcát, ő a legrutinósabbak között van. Fél évig lakott Kerecsenden, roma családok világát kutatva. Könnyedén és kellemesen mozog köztük. Mindenkit a legjobb barátjaként köszönt. Azt is tudja, kinek ki az új pasija. Mert, ahogy kiderül, elég bonyolult a rendszer. Melyik gyerek kitől van. Kinek ki az unokatestvére, édestestvére. Illetve félédestestvére, ahogy ők mondják. Jobb, mint a mostoha. („Most vagy soha. Mostoha.”)

Anna bemegy a házakba. „Este tábornyitás, mindenki jöjjön el!” „A család is nyugodtan, sőt!” „De jó, megint lesz tábor!” „Ugye jöttök?” Én bizonytalanul várok a kocsinál. Nem merek bemenni olyan házba, ahol nem ismerem

az otthoniakat. Meg nem is akarok túlzott közelségbe kerülni a már kintről is jól látható nyomorral. Ehhez képest csillogó szemű gyerekek néznek rám kíváncsian. Egy gyerek nincs otthon, máshol van. Több az opció, barátnál, rokonnál, keresztanyánál, nagymamánál. „Tudja fene!”

A másik utcában gyerekkeresés közben kiáltozást hallok. A legutolsó házban egy bedrogzott, részeg férfi keresztülvágta a karját. A többiek kétségbeesetten kiabálnak, szitkozódnak. Ne így, ne úgy. Teljes a káosz. A mentők nem jönnek ki, mert a telefonban hallják az állapotokat. Meg már jöttek ki ide máskor is. Feleslegesen. Mit csináljak? Ha odamegyek ismeretlenként, még meg is verhetnek. Lehet, hogy mégsem akkora a baj. És ha életveszély van? Egy nyomókötetést meg tudok csinálni. Elhagy a józan ítélőképességem. Végül aztán nem teszek semmit.

dicsérni, dicsérni, dicsérni
őket

Este izgatottan készülünk a tábornytársra. Bemutatkoznak az egyes csoportok. A helyi zenész srácok a gimnazista önkéntes fiúkkal együtt örülködnek és felszabadultan zenélnék.

Megindító. Kapar a torkom. Jó lesz ez.

Itt a polgármester és a helyi Hit Gyülekezete vezetője. Úgy tűnik, ez a tábor fontos a falunak. A polgármester nyugodt mosollyal tárgyal a cigányasszonyokkal.

Mi jövünk. Fölmegyek a színpadra, bemutatkozom, kicsit megnyerőbben, mint amennyire szeretném, ez már csak ilyen. Hiszen néznek. Ügyesek a gyerekek, hálás a közönség, megérik a siker ízét.

Este méltatnak a többiek, milyen jó, milyen szép volt. Kicsit megnyugszom. De nem akarok már a hét elején előnybe kerülni. Az sosem jó.

Vacsorára melegített ebéd. Valamilyen káposzta. Brutális. A Suha család főzte. Sok tejfölt rakok bele. Hozzá kell szoktatnom a gyomromat, mert ez lesz. Ők fognak főzni.

NYUGALMAT SZÍNLELEK

Minden reggel verseny van a fürdésért, ezért jó korán kelek. A Nap már reggel hat harminckor ébresztett. Nem sikerült a tegnapi helymeghatározásom. Ez lesz egy hétig. Át kéne tenni máshova a sátram. Nem, marad így, legalább nem lesz gond a felkeléssel. Álmos reggeli után utcákra oszlunk, mehet a gyerekvadászlat. A fekete, húszéves Fordommal osztatlan sikert aratok. A cso-

portok összegyűlnek, mindenki megy a helyére. Miénk a plébánia.

Megesketjük őket az együtt összeírt szabályokra. Nem nevetjük ki egymást,

nem csúfolódunk, nem beszéljük ki, ami a csoportban történik, nem szellentünk (hangosan) stb. Tempera a kisujjra, eskü, az ujjadat rányomod a zászlóra.

Kész. Nyomom ezerrel, fegyelmek, csendre in-

tek, játszom velük, békíték, kaját elveszek, veszekszek, sértődést színlelek, nyugalmat színlelek. Nekem nem fogy el az energiám, mondom nekik. (De elfogy.)

Felvázzoljuk nekik a történetet, elkezdjük a szereposztást. Nézik egymás jeleneteit. Teljes káosz alakul ki. Elmegy minden erőnk a fegyelmekkel. Szünet.

Tanácskozunk a társaimmal. Aki akar, kimehet játszani, nem kell bent maradni. Ehhez képest tátott szájjal nézik azt, amikor egy fiú meg egy lány a jelenet szerint arról beszélgetnek, hogy a fiú

miért ment el otthonról. Igazi beszélgetés, magukról, egymásnak, nagy keserű szünetekkel, csipkelődéssel, melyre egy napja edződöm már.

Lekéssük az ebédet. Mindenki ránk vár. Még nem vagyok éhes igazán, ezért elkezdem a maradékokat gyűjteni. A levesből alig ettek. A másodikból se sokkal többet. Tehát ebéd után bolt. Valamit azért enni kell. Nem értem. A kajával nincs gond, kétszer szedtem a remek levesből. Nagy hangzavar az evés helyett. Jóízűen, mohón eszem mellettük, hátha, de nem. Furcsa fintorral turkálják az ételt. Pedig válogatott asszonycsapat főz ránk egész héten. Több

A helyi zenész srácok a gimnazista önkéntes fiúkkal együtt örülködnek és felszabadultan zenélnék.
Megindító.

nyomom ezerrel, fegyelmek, csendre intek, játszom velük, békíték, kaját elveszek, veszekszek, sértődést színlelek, nyugalmat színlelek

mint száz emberre. Ahogy hallottam, feszültség is volt közöttük. Mindenki a saját főztjére esküszik, nem tűr meg mást a kondérja mellett, nem tűr kritikát, véleményt. Ez presztízskérdés. Kitüntetett pozíció.

Ebéd után szabadidő, az önkéntesek takarítanak, beosztás szerint, vécé, ebédlő, mosogatás. Addig kint a nagyfiúk rúgják az égbe a pöttyös labdát. „Átrúgják” az iskolát. Húsz perc alatt szétestek, semmit nem lehet már kezdeni velünk. Felszabadultan hangoskodnak, csipkelődnek. Egy kislány diót lop egy zsákból, kiüríttem vele a zsebeit, öt perc múlva újra. Ki a rétre, játszani négyig. Alig várom, hogy vége legyen a napnak.

Fáradtan, kiürülten sétálok hazafelé.

Kata azt mondja, ez első napnak hatalmas eredmény, ennyi figyelem- és fegyelmzavaros gyerek közt bármit is csinálni. Nem győzött meg. Vélünk van Kitti is, 24 éves cigány lány, önkéntes pozícióban, már több mint 10 éve táborozik. Olyan szép fehér mosolya van, hogy ilyet csak az amerikai színészeknél láttam. Rákérdezek. Genetika, válaszolja.

Beinvitál magukhoz. Beszélgetek vele és a párjával, aki Egerben dolgozik, estére hullafáradt. Nem iszik egy kortyot sem. Megtalálták a hitüket a gyülekezetben. Kólával, csokival kínálnak és büszkén mutatják az új nagyképernyős tévéjüket. Több generáció lakik együtt, barátságosan kijönnek, kezet rázok mindenkivel. Marasztalnak, meg hogy jöjjenek el máskor is. Hazaérve sokan kérdez-

getnek az első napról, hervadtan válaszolok, ez ilyen, mondják, de első napnak szuper. Volt már sokkal rosszabb is.

Nincs sok idő, menni kell bátorságpróbára. A helyi polgárok vezetnek minket, mindketten idősebb cigány fiúk. A színészcsapat nagy összetartásban együtt megy, én elől Istvánkával, az egyik lehetséges főszereplőnkkel.

Még pont olyan idős a kislány, hogy lehet vele kézen fogva menni. A másik jelölt nehezebb eset. Sértődékeny, kicsit lányos, vagy csak játssza, tizenhárom évesen már cigizik. Tehetséges, érzékeny és kreatív. A falu legnehezebb sorsú családjának egyik fia. Nem is nagyon lakik otthon, inkább rokonoknál.

nincs sok idő, menni kell bátorságpróbára

ez ilyen, mondják, de első napnak szuper

A túra végén hatalmas tábortűz, zene, tánc. Hazafelé egy gyerek a nyakamban, kettő fogja a kezem két oldalról. Kíváncsian élvezem a hirte-

len jött bizalmukat. Összevesznek, ki üljön a nyakamban, cserélgetem őket. Az egyik kislány főntről cikiz lefelé, a lentiek rángatják a lábát, piszkálják. Na, jó, ezt nem. Lerakom, elengedem őket. Megkérdezi az egyik gyerek, Géza bácsi, maga ivott? Mondom igen, két sört. Olyan borszaga

van, válaszolja. Azt hiszem, ezt felismerik. Elég messziről.

Este tízre érünk haza, de az önkéntesekkel még csoportmegbeszélést kell tartanunk. Beismerem a színészcsoporthoz vezetőinek, hogy ez nekem sok, kell a segítségük. „Bocs, azt hittem, nekem ez egyedül is megy, én mindent így szoktam csinálni, a hátamra veszem a dolgokat, de itt ez kevés.” Fölösztjük a feladatokat, mi Zolival csináljuk a jeleneteket, Anna meg Zsombor játszanak velük. Nem tartunk sehohol, holnap akadályverseny, mi nem megyünk. De ez egy közösségi dolog, nem vonhatjuk ki magunkat. Tehát mégis megyünk. Kezdjük túl komolyan venni magunkat.

SZÍNÉSZKEDÉS, BODAG

Szépen haladnak a dolgok. Egy, maximum másfél órát tudunk velük dolgozni délelőtt, sok szünettel. Délután inkább csak játszunk. Érkezők hozzánk újjak, átjöttek más csoportokból. Rájöttek, hogy inkább mégis színészek akarnak lenni. Kezdünk túl sokan lenni. Ma még át lehet menni más csoportba, holnap már nem.

Átjön egy nagyon furcsa fiú. Elég katatón jelenség, mindenki fél tőle. Később megtudtam, egy patakba fulladt kislány tisztázatlan ügyében a gyerekek őt érzik tettesnek. A szóbeszéd a leggyilkosabb. Egy gyilkossal pedig nem játszunk. Azóta mindenki fél a pataktól. Gyilkos patak, így hívják. (Minden évben belefutal valaki, pedig a legmélyebb részeken sem éri el a fél métert.)

Lassan megvan a szereposztás. De kezdünk kicsúszni az időből. Felüti a fejét a féltékenykedés, ki mit játszik, mennyit játszik: „Én még nem is szerepeltem!” „Miért övé az a szerep?” „Én nem lépek fel!” Valahogy kezeljük, de érezzük a bajt.

Időben odaérünk az ebédre, már így is „feketesegező” a csoportunk. A gyerekeknek nyilván izgalmasabban hangzik a színészkedés, mint gyöngyöt fűzni.

Az ebédlőben üzött tekintetű önkéntesek gépüzemben. Magamon is érzem ezt a monoton tenni-vigyázni állapotot, nem tudok leülni, enni. Valamit csinálni kell. Illetve nem kell, de lehet, ha akarsz.

Kapok örökbe egy pohár kólát a mellettem ülő kislánytól.

Még visszamegyünk a plébániára, próbáljuk meg, hátha ma sikerül a délután. Első jelenet. „A kisfiú legyen akkor Adrián, Noncsi, te leszel a lány.” Nem megy. Öt perc huzavona. „Ki akar?” „Valaki?” „Senki?” „Géza bácsi, én nem lépek fel.”

„Én se.” Zolival egymásra nézünk. Játék kint négyig a szabadban.

Délutánra meghívták az önkénteseket Szendiékhez bodagot enni, meg szalonnát sütni.

Engem hamarabbra kértnek a háziak. Szimpatikus vagyok nekik.

Szendi, Kittihez hasonlóan, már csoportvezető. Kicsit faramuci helyzetben vannak. Felügyelnek velünk, de hozzájuk tartoznak. Cinkos felnőttek. Nehéz is nekik. Hozzájuk rohannak a gyerekek miniket megkérdőjelezni.

Érdekes helyzet. Amikor felemelem a hangom valami közérdekű közleménynél, azt mondják mosolyogva, ne színészkedj. Amikor tányért szedek, pincér vagyok.

az ebédlőben üzött
tekintetű önkéntesek
gépüzemben

amikor felemelem a
hangom valami közérdekű
közleménynél, azt mondják
mosolyogva, ne színészkedj

Mindenkiben van színész, csak ha valaki hivatásos, abban nagyon ki akarják szűrni.

Tehát Szendiéknél csináljam én a bodagot. Pálinka, kiskötény. Ági mellettem, ketten csináljuk. Két perc alatt összeboronálnának minket, hogy ez milyen jóra való leány, az milyen rendes gyerek. „Hát nézd meg, hogy csinálja a bodagot!” „Na, Géza, mit csinálsz, hagyjad, hadd csüngjön még!” Megkérdezik, csinálhatnak-e Facebook live-ot. „Felölem!” Büszkén mutatnak minket a kamerában. „Látjátok, a pestieknek milyen jó dolga van itt!” „Ugye, jó itt!” – nyomják az arcomba a mobiltelefon kameráját. „Persze.” Kész a bodag, kimegyek cigizni.

Utánam Imre, a ház ura. Fölköltöztek a Fő utcára. Nekik sikerült. Ferdén is néznek rájuk a többi telepiek. Az árulók, akik a nyomorból feljöttek, nem volt nekik jó a nyomor, még ilyet. Imre meséli, hogy neki már tolöszkében kéne lennie, mert a hígító szétmarta belülről, amikor oszlopokat festett, ipari alpinistaként. 15 éven keresztül lélegezte be a hígítót. Orvosi csoda. A főnöke csak kiröhögte. Kártérítés sehol. Nem baj, most traktorozik, teljesen jó. A felesége is dolgozik a „gombagyárban”, ő ott az ammóniát szívja ugyan, de jól fizetnek, hozzák, viszik őket, van kedvezmény a konzervgombára. Szóval szereti az asszonyt nagyon, nagyszájú, az biztos, de szereti. Megy a pénz a házra, meg a gyerekre, neki mindent megad. „Amit akar, mindent!” (Ezt másutt is észrevettem, a gyerekek nem panaszkodhatnak. Egy-két családot kivéve mindenütt megvan a napi nyalánságra a pénz.) Imádja, szereti a lányát, meg az unokáját persze, aki vér szerint nem az unokája, de

olyan, mintha az lenne. Hallgatom, ámulok, másfajta szeretet.

Érkezik a polgármester, hozza a sörpadokat a pick-upjával, leül közénk, beszélgetünk, pálinkával kínál. A tűz mellett megbeszéljük Kittivel a cigánybüszkeség problémáit. Este még a szálláson nagy megbeszélés. Mindenki mondja. Mindenki mást akar, de végighallgatunk mindenkit. Nekem ez ilyen későn már túl demokratikus, elmegyek aludni. Holnap buszkirándulás. Mint egy falat kenyér.

KIRÁNDULÁS, MUNKA, JÁTÉK, BEMUTATÓ

Ki melyik busszal? Óriási fejtettség. Mellem ültetik Karcsikát, állítólag rossz gyerek. Panaszkodik nekem, hogy ez így nem jó, unalmas, miért nem ülhet a társai mellé. Nem szállok vitába vele, öt perc múlva már elmélyülten bámul ki az ablakon.

Miskolcra kisvasúttal mennénk Lilafüredre. Kata mondta, hogy előre rendeltünk külön vagonokat. Elmennek érte, csúszik a menetrend, az értetlen turisták

haragosan bámulnak a cigányokra. Miat-tuk nem megyünk, hát persze, a cigányok miatt. Kár volt kimozdulni a „világba”, megcsap a hátrányos helyzet szele. Jobb lenne a faluban lenni, az biztonságos.

Hátul szállok föl, a „fehérek” közé, mondom, hogy nem mi tehetünk róla, meg volt rendelve. Ja, akkor „köcsög MÁV”.

Próbálok aludni, de egész úton azt hallgatom, ahogy a fanyalgó turisták aggódnak, hogy meg fog állni a vonat, meg fog állni, ez túlsúly, figyeld, most megáll. A kanyarban látom, ahogy lógnak ki a gyerekek a vonatból, szakadék alattuk. Le-szállunk, nem, mégse ez a megálló, vissza mindenki, majd a következő.

Nagy rét, bányatörténelmet hallga-tunk, két perc múlva már másznak föl a „Felmászni tilos!” tábla mögött. Mondom Katának, menjünk, ő nyugodtan hátramo-solyog. Úgy tűnik, velünk semmi baj nem történhet. Tegnap is eltűnt egy kislány, de meglett. Túra visszafelé, egy darabig a síneken. Az életveszély helyett egy csú-szós patakmederben me-gyünk. Egyenként emeljük le őket két méter magasból. Valaki nem akarja megfog-ni a kezem, neki nem kell segítség, majd-nem elvágódik, megfogja. A veszélyhelyzet bizalmat szavaz nekem. Izzadva emelünk le száz embert. Nagy kaland. Utána jó az út. Szemeteszsák, tele szendviccsel, azt viszem, olyan nehéz, mint egy táska, csak nincs rajta jó fogás. Cserélgetjük az egyik önkéntes fiúval. Három napja hagyta el az első nagy szereleme, akivel tavaly itt ismerkedett össze. „Már nem szeretett.” „Otthagytott.” „Velem is megesett.” „Nincs menekvés.” Aztán hosszan beszélek neki sok mindenről, nőkről, furcsa kapcsolatok-

ról. Meg az időről, ami telik. „És egyszer csak jobb lesz.”

Megyünk a barlanghoz. Kérik a nagy-fiúk, hogy színészkedjek már valamit. „Ez nem így megy.” „Akkor hogy, színész vagy, nem?”

a kanyarban látom, ahogy lógnak ki a gyerekek a vonatból, szakadék alattuk

Várni kell a barlang-nál, amíg kapunk soron kívül egy rövid túrát. A várakozás mindig meg-terhelő. Velük különösen. Elkezdenek kézcsapkodós játékot játszani, kihívnak engem is, de látom, hogy nagyon gyorsak. Valahogy kifejlesztették a technikát. Nem lehet őket megverni. A friss táborozók be-lemennek. Utána a hideg szalagkorláthoz szorítják piros kézfejüket.

A barlang bejáratánál eligazítás. „Szi-gorúan tilos a cseppkövekhez érni!” Ettől a képtől előjön az enyhe klausztrófóbiám, kiszédülök a sorból, elmegeyek kóláért. Kint maradok, Anna sem ment be, ő már látta. Kérdezget. Őszintén elmondom eddigi aggályaimat. Kiderül, hogy mindenki,

utána a hideg szalagkorláthoz szorítják piros kézfejüket

mindig ugyanezen me-gy keresztül. Megkérdezem, hogy bírja az őt és a hú-gát egész nap ostromló, udvarló fiúk tömegét. Régebben rossz volt, mert fogdosták őket, de egyszer-kétszer odacsaptak, és a fiúk meg-tanulták, mi az illem. Csak távolról, szép romantikusan, a szavak erejével.

Hazafelé Karcsikával azt játszom, mintha elaludnék, és ő ki tud szökni a lá-bam alatt. Hagyom, hadd menjen a többi-ekhez. Tíz perc múlva balhéz, húzom vissza mellém.

Előttünk ülő húga hátrafordul és el-kezd froclizni. Húzza az agyamat, mint egy igazi nagylány. Kacéran igazgatja kis copfját, és mindenáron be akarja nekem bizonyítani, hogy valamit hazudtam neki

az előbb. Kérdezi körbe a többieket, hogy mit hazudtam neki. Senki sem emlékszik. Megkérdezi tőlem, hogy mi volt az. Nem felelek. Megsértődést színlel, nem szól hozzám hazáig. Két percig bírja, aztán üzenget nekem másokon keresztül, és én visszaüzenetek neki.

Hazaérünk. Ebéd a „gombagyári” gombából. Két nap van a bemutatóig, de nem izgat, kezdem érezni, hogy ez nem erről szól.

Másnap kihirdetjük a szerepeket. Általános sérződés. A főszereplő fiúnkat meggyanúsítják, hogy térden állva könyörgött a szerepért. Ebéd után hazamegy. El kell érte menni, a külön érte érkező fekete autóm nagy nyomást tesz rá.

Mindenkiben százszor kell nyomatékosítani, hogy rettenetesen fontos, amit csinál.

A zenészek gondban vannak. Megmutatjuk nekik a félkész előadást, mondjuk nekik, hogy itt meg itt milyen fontos a zene. Este Juditék mesélik szárnyalva, hogy milyen jó lett, mennyit haladtak, kösz. Elkezdik a mieink is élvezni. Megérik a komoly szereplés ízét.

De két gyerek még mindig lázad. Megbeszéllem velük, hogy nagyon kellene. A lány megérti, ebédnél megkínál kólával, aktív lesz. A fiú azt mondja, átmegy más csoportba, nem lép fel, hazamegy, meg amúgy is rossz színész vagyok.

Egy másik fiú hazaindul, utánamegyek. Sétálok mögötte húsz méterrel. Bemegy az iskolába, megyek utána. Megkerüli az iskolát, visszamászik a kerítésen át a plébániára. „Ez nagyon kellett!” – mondom neki, miután utána másztam. „Én nem lépek

föl, Géza bácsi.” „Nem kell.” Ma már nem győzők meg senkit.

Este a nagyobbakkal séta a határban. Jó hangulat, egy kis nyugi. Beszélgetek egy nagyfiúval. Sok minden szóba kerül. A drog is. Azt ő nem. Látott már eleget. (Az olcsó, könnyen hozzáférhető, méregerős keverék drogok ráomlottak a cigányságra.)

A réten beavató ünnepség. Mint a heringek, úgy fekszünk egymás mellett.

Várjuk a rajtunk átguruló szalmabálát. Nem nehéz. Olyan, mintha valaki rád feküdne. Utána spontán birkózó bajnokság. Körben állva, üvöltve szurkolunk, hogy legyen meg a két váll. Egymást

hívják ki régi riválisok, testvérek, barátok, keményfiúk. Nyers szenvedélyek. Ha győztél, mennyország. Hazafelé egy gimis lány keveredik mellém. Mintha udvarolna. Kérdezget, a többiek hátulról biztatják. De csak egy cigiért ment a harc. Adtam neki. „Huh!”

Tizenegyedtől összpróba a téesztanácskocóban. Előtte odamegyünk, pakolgatunk. Négy csoport munkáját kell összehangolnunk. Először a zenészeket illesztjük be a jelenetsorba. Nagy nehezen végigmegyünk

az előadással. Egymást nézik, tátott szájjal. Az egy hét alatt felgyűlt kíváncsiság csendet teremtett. Nekem is volt közben valami furcsa, egyszerű szépézetem.

Rendben van, hogy a

bemutatón mi lesz, az már nem lényeg. Szállingóznak a szülők, gyerekek összeviszsa, káosz, meleg, türelmetlen mozgolódás. Kata kiáll, az egyezményes jelet mutatja, karok a magasba, mindenki fölteszi, elcsendesedik. Ima előtt is így szoktuk.

mindenkiben százszor
kell nyomatékosítani,
hogy rettenetesen fontos,
amit csinál

Nagy nehezen
végigmegyünk az
előadással. Egymást nézik,
tátott szájjal.

Elkezdjük. Oldalt mutogatok, halkan ordítok, hogy ki jön. Kalimpálok a zenészeknek, ha elment a végszó, behúzott nyakkal iszkolok ki, szólni a zsonglőröknek, hogy jöhetnek. Vége.

sorban megyünk. Egyesek a felszínen, mások a sírás határáig. A mellettem ülő gimis srác felindulva, piros arccal, valami különös varázslatról beszél a maga fiatal nyelvén. A polgármester azt mondja, ő mindig

EPILOGUS

Táborzárás a plébánián. Ülök és hallgatok. Szeretem, ismerem már őket, de nincs erőm megszólalni. Nagy ölelkezés a végén. Állok, várok. Nem fog senki megölelni. Aztán elkezdene jönni. Inkább nem sírok.

Hazaviszek mindenkit, este buli, elhozom a hangcuccot. Leszedem a sátram, mert holnap korán programom van, inkább nem iszom semmit, és este hazamegyek. „Ki nem ivott még?” „Én!” Elmegyek a főzőasszonyokért. Nem akarnak jönni, egész nap dolgoztak, meg sem fürödtek, hát így nem lehet. Kicsit kéretik magukat, aztán jönnek. Leér a kocsim alja.

Körben ülünk a házasságkötőben. Az önkéntesek, a főzőasszonyok, a polgármester, meg minden felnőtt. Lehet beszélni,

jó volt matekból, de az lehetetlen, hogy ennyi szeretetet átadva még mindig ennyi szeretettel lehet innen távozni. Hazaviszem az asszonyokat. Zsuzsival megpróbálunk beszélgetni a táborról, de képtelenség ennyi friss élményt, tapasztalatot megbeszélni. Egymás szájából vesszük ki a szót. Félszegegen tántorgok, beülök a kocsiba és hazamegyek. Nem bírok elbúcsúzni senkitől, talán Katához mentem oda gyorsan.

Veszek a benzinkúton egy tonhalas szendvicset menü. Próbálok kedves lenni a nővel, de az istennek se akar emberszámba venni. „A kurva életbe!”

Kicsit bosszankodom, hogy szétfolyik a kóla, szétkenődik a tonhal a kocsiiban. Hazafelé felhívom a barátomat, hogy el ne aludjak. Próbálok neki mesélni. „Ez valami egészen más dolog!” „Mindegy, majd mesélek.” Tudom, úgyse fogok tudni.

a mellettem ülő gimis srác felindulva, piros arccal, valami különös varázslatról beszél a maga fiatal nyelvén